

Waarom brandt het bos?

4

Over kap- en brandlandbouw in Kongo.

Mbo Mbongompasi is 12 jaar oud. Hij is de oudste van een tweeling. Zijn familienaam betekent letterlijk 'geld is schaars'. Hij woont in een dorp dicht bij de Kwilurivier, een grote bevaarbare rivier in het zuidwesten van de Democratische Republiek Kongo. Met hem een boompje opzetten over landbouw is een hele ervaring. Alhoewel de zegswijze 'een boompje opzetten' hier niet echt goed gekozen is...

Het dorp van Mbo ligt in het oerwoud. Om aan landbouw te kunnen doen, moeten er dus stukken van het bos gerooid worden. Gelukkig houdt de dorpschef alles nauwlettend in het oog en verdeelt hij tegen het einde van het korte regenseizoen (april – mei) de velden onder de dorpsbewoners. Nu moet je je niet voorstellen dat die dan onmiddellijk met zaaien en planten kunnen beginnen. Het gebruik van meststoffen is in die streken niet gekend. Daardoor kan elke akker slechts enkele jaren gebruikt worden en moet de bodem daarna rusten. Om goed te zijn zelfs 20 jaar en meer. En je begrijpt wel dat in die periode het oerwoud terug zijn greep probeert te krijgen op het braakland.

Op het einde van het droge seizoen wordt al het droge hout op de akker in brand gestoken.

In elk geval, na het korte regenseizoen, mag Mbo met zijn vader mee naar het stuk land dat hem is toegewezen. Met een machete kapt papa eerst gangen, om daarna alle struikgewas te kappen. Vervolgens komen de kleine bomen aan de beurt. Ze worden een halve meter boven de grond met de bijl omgehakt. De wortels en wat overblijft van de stam blijven gewoon zitten. De grote bomen blijven zelfs helemaal staan. Alle struikgewas en bomen blijven kriskras door elkaar liggen tijdens het droge seizoen. Onder de verzengende zon krijgt het hout zo van juni tot september de tijd om te drogen. Terwijl zijn papa hard moet werken, kan Mbo met zijn vriendjes op avontuur in het bos: gaan vissen, op zoek gaan naar eetbare vruchten of insecten, strikken zetten voor antilopen of everzwijnen of met een jager op apenjacht gaan.

Op het einde van het droge seizoen wordt al het droge hout op de akker in brand gestoken. De as is dus de enige meststof die op de akker terechtkomt. Bij de eerste regen kan er eindelijk begonnen worden met het bewerken van de akker. Vroeger was dat hoofdzakelijk het werk van de vrouw, maar de laatste jaren zie je ook mannen opduiken. Hun enige werktuig is een hak. Door de boomwortels die blijven zitten is het gebruik van dierlijke trekkracht niet mogelijk. En machines ook al niet.

Op die bewerkte akkers doet men aan gemengde teelt. De vrouwen planten aardnoten en maïs op hetzelfde veld. Na vier tot zes maanden worden die geoogst. Onmid-

dellijk na de oogst worden maniok, bataat, pompoen of gierst geplant. Bataat is een zoete aardappel. De zetmeelrijke knol van de bataat kan na 5 maanden geoogst worden. Pompoenen worden in de Kwilustreek gekweekt voor de eiwitrijke pitten. Puree van pompoenpitten met geroosterde visjes is een echte feestschotel. Maniok is een knolgewas dat op ruggen op de akker wordt geplant. Na 1 à 2 jaar wordt de knol geoogst. Die kan tot 4 kg wegen. De bladeren van de maniokplant worden als groente gegeten.

Nadat de laatste maniok geoogst is, wordt de akker verlaten. De braakperiode is begonnen. De tussenstaande bomen en struiken zijn ondertussen al flink gegroeid. Het zijn die bomen en struiken die met hun wortels de voedingsstoffen uit de grond zuigen en zorgen voor een humusrijke bodem. De grond moet nu rusten en terug op krachten komen. En vader kan volgend jaar opnieuw beginnen op een ander stuk grond...

1. Kap- en brandlandbouw van a tot z

Noteer hieronder de verschillende stappen bij kap- en brandlandbouw.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

2. Hoe staat het in de tekst?

In elk van de onderstaande 10 zinnen is iets fout omdat het anders in de tekst staat. Schrijf de verbeterde zinnen op.

1. Het dorp van Mbo ligt in het regenwoud.

2. Er moeten stukken van het bos ingezaaid worden om aan landbouw te kunnen doen.

3. Met een mes kapt papa eerst gangen.

4. De kleine bomen worden net boven de grond omgehakt.

5. Alle struikgewas en bomen blijven kriskras door elkaar liggen tijdens de heetste maanden.

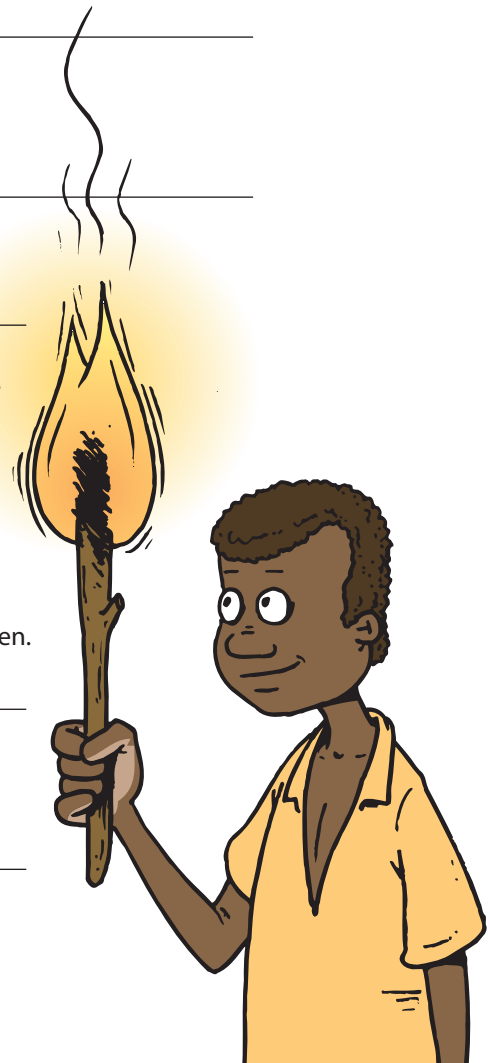
6. De aardnoten en maïs worden na 2 maanden geoogst.

7. Maniok is een bolgewas dat op de ruggen op de akker wordt geplant.

8. De bladeren van de maniokplant worden verbrand.

9. Pompoenen worden in de Kwilustreek gekweekt om soep van te maken.

10. Nadat de laatste maniok geoogst is, wordt de akker opnieuw in brand gestoken.

3. Mijn naam is... Kongo!

Officiële naam: _____

Ligging: _____

Hoofdstad: _____

Oppervlakte: _____

Staatsvorm: _____

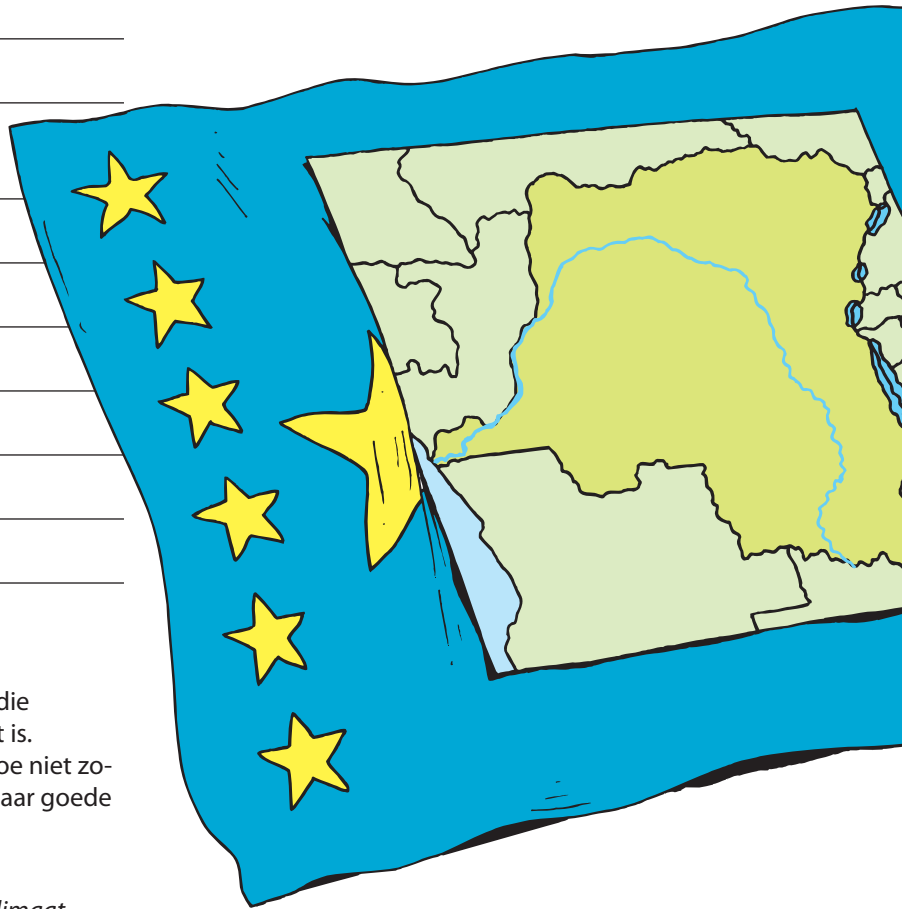
Inwoners: _____

Bevolking: _____

Talen: _____

Religies: _____

Munt: _____

Klimaat:

Doorstreep de woorden/woorddelen die ervoor zorgen dat de tekst niet correct is. Vervang ze door de juiste woorden. Doe niet zomaar een gok maar ga eerst op zoek naar goede informatie over het klimaat in Kongo!

Kongo kent een subtropisch klimaat.

In de hoger gelegen riviergebieden is het het hele jaar door heet met een zeer lage vochtigheidsgraad. In de zuidelijke hooglanden is het nog warmer en droger. Ten zuiden van de evenaar loopt het regenseizoen van oktober tot december, ten zuiden is dat van november tot maart.

4. Zoekopdrachtje

Zoek de betekenis van volgende woorden uit de tekst op in je woordenboek en schrijf het corresponderende cijfer bij elke illustratie:

1. machete:

2. aardnoten:

3. maniok:

4. bataat:

5. gierst:

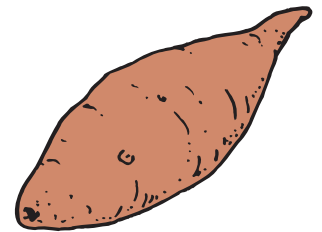
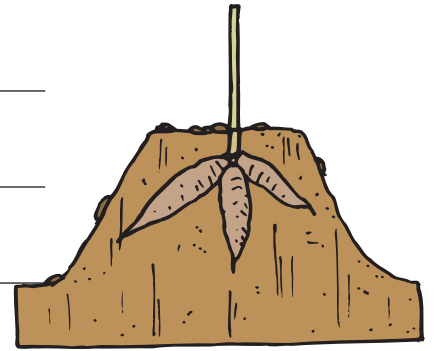
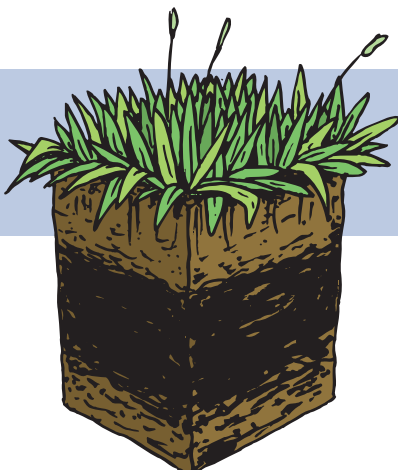
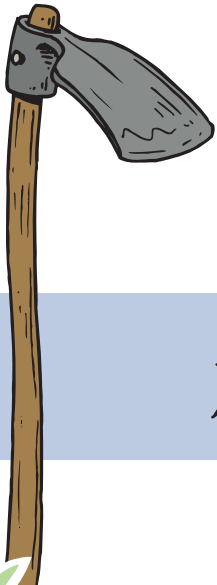
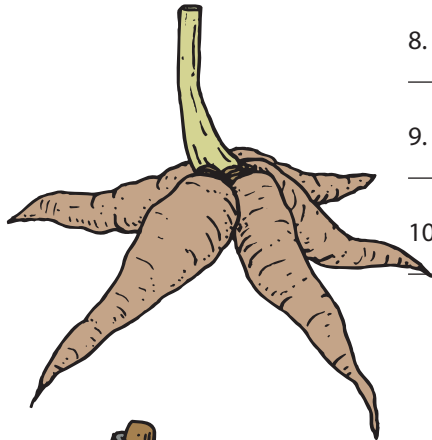
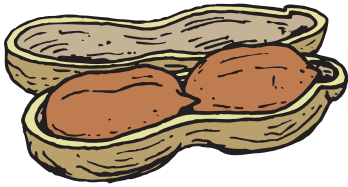
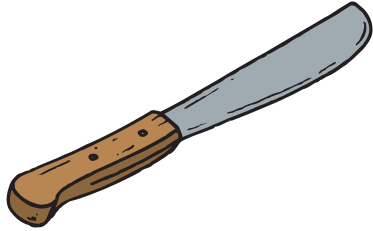
6. humus:

7. hak:

8. braak:

9. rooien:

10. rug:

1. Kaart oefening

Laat de leerlingen een aantal vragen bij de kaart van de Democratische Republiek Kongo oplossen. Maak daarbij gebruik van een atlas, internet, kaart, ...

- vb. Noteer de buurlanden van de Democratische Republiek Kongo.
- Noteer de belangrijkste rivieren van het land.
- De Kwilurivier is een zijrivier van...
- Een andere zijrivier is...
- Ze vloeien samen in het plaatsje...
- Een ander dorp op de rivier is...
- Situeer de Kwilurivier met behulp van lengte- en breedtegraad.
- Kleur de grens van Kongo rood.
- Kleur de waterlopen en oceanen blauw. Maak een legende.
- ...

2. Zin in pompoenpitten?

Pompoenpitten zijn een bron van vitamine E en bevatten grote hoeveelheden zink en magnesium. Gedroogde pitten zijn zelfs goed tegen (lint)wormen, mocht je daar last van hebben. In Kongo is dit fijn meegenomen. De pitten werken laxerend. Mannen boven de 40 kunnen er prostaatklachten mee voorkomen en vooral vrouwen kunnen er blaasinfecties mee indijken. Meer dan 15 kan je er best niet van eten want gezien ze vochtafdrijvend zijn, verlies je samen met het vocht ook de waardevolle mineralen.

Hoe eten?

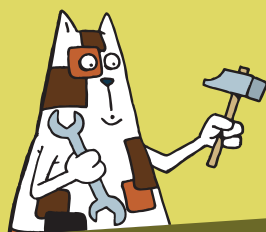
Haal de pitten uit het dradige binnenweefsel van de pompoen. Eerst laat je ze drogen bij de verwarming of in de oven. Dan ontdoe je ze van het harde laagje. Wist je dat geroosterde pompoenpitten ook een lekkere snack zijn? Je laat ze 15 minuten roosteren op een bakplaat op 150°C. Het kan ook, een halve minuut, onder voortdurend schudden, in een droge pan met een snuifje zout, eventueel met een lepeltje olie. Rauwe pitten mag je niet te veel eten want ze bevatten giftige eiwitten die verdwijnen bij het roosteren.

De pitten kan je hakken en in brooddeeg gebruiken of als versiering in soep of een slaatje.

Je kan ze ook in warme gerechten gebruiken, bv. in spinazie met spekblokjes en dat op een lekkere pasta.

Als je bij www.google.be de woorden 'pompoenpitten' en 'koken' intypt vind je nog heel wat gerechten en gezondheidstips. Probeer er eens eentje uit!

DOE-ACTIVITEITEN

3. Afrika in hartje Brussel

Wellicht gaat de school wel eens op uitstap naar onze hoofdstad Brussel. Indien je een bezoek brengt aan het Europees Parlement, aan het Natuurhistorisch Museum in de Vautierstraat of het Kindermuseum in Elsene dan zit je op wandelafstand van de beruchte Matongéwijk. Deze Afrikaanse enclave in hartje Brussel werd genoemd naar een wijk in Kinshasa. Je vindt de Matongewijk in de buurt van de Galerij van Elsene die je van de Troonstraat kan bereiken langs de Waversesteenweg (vlakbij het NMBS-station Leopoldswijk). Hier vernemen Kongolezen de laatste nieuwtjes over het thuisfront, Ze komen naar de kapper die valse vlechten en waxproducten in de aanbieding heeft. Je kan er alle exotische ingrediënten vinden om kip moambe te maken met een palmwijnkje of een Tembo-biertje er bovenop. De klanken van een Papa Wemba of een Fela Kuti komen je langs openstaande deuren tegemoet. Bij de kruidenier staan de groene bakbananen naast de maniok en de zoete aardappelen.

Hebt u liever een rondleiding door een gevestigde waarde: hoor dan eens bij het Gemeenschapscentrum Elzenhof, Jeugd en Vrede vzw in Elsene of bij <http://brukselbinnenstebuiten.vgc.be>.

Het Museum van Midden Afrika in Tervuren

Over het koloniale verleden van Kongo komen we niet echt veel te weten in het Museum van Tervuren. Het museum werd gebouwd door Koning Leopold II ter ere van de Wereldtentoonstelling van 1897. De 'Koning-Bouwer', zoals Leopold II ook wel eens wordt genoemd, bouwde, waarschijnlijk een groot deel met het geld dat hij uit zijn eigenste Kongo-Vrijstaat haalde, naast dit prachtige Kongomuseum ook de Japanse Toren, Het Jubelpark, de serres van Laken, de Basiliek van Koekelberg, de koninklijke gaanderijen in Oostende, het museum van Schone Kunsten, het Centraal Station en de Zoölogie van Antwerpen, ...

In het 'Kongomuseum' vind je een etnografische collectie uit Midden-Afrika van onschatbare waarde. Ook de opgezette Afrikaanse fauna spreekt nog altijd tot de verbeelding. De Educatieve Dienst van het museum werkte actieve rondleidingen voor scholen uit. Ook leuke workshops behoren tot de mogelijkheid. Meer info op www.africamuseum.be

4. Muzikale zaden en pitten

Een regenkoker

Dit heb je nodig: koker (poster) – aluminiumfolie – karton – maïskorrels – lijm – stiften/verf – schaar

Zo ga je te werk: Rol een stuk aluminiumfolie (twee keer zo lang als de koker) stevig ineen (maak een soort slang) totdat deze ongeveer een diameter van 1,5 cm heeft. Neem de deksel van de koker en schuif zigzaggend het aluminiumfolie in de koker, totdat het er helemaal in past. Gooi een half kopje maïskorrels in de koker. Sluit de koker af. Beschilder de koker met stiften of verf.

Laat het regenen: Draai de koker telkens voorzichtig om. De maïskorrels glijden langs het aluminiumfolie, dit geluid lijkt op een zachte regenval.

Mini muzikmakers

Dit heb je nodig: twee lege filmrol kokertjes – plantenstok – gekleurde tape – verf – rijst, kralen of bonen – schaar – lijm – zaag

Zo ga je te werk: Zaag de plantenstok in twee delen. Elk van 12 cm lang. Verf beide plantenstokjes in vrolijke kleuren. Versier de kokertjes m.b.v. gekleurde tape, verf of beplak ze met stukjes papier. Haal de deksels van de kokertjes en maak er een gaatje in. Hier schuif je straks de plantenstok in. Maak het gaatje dus niet te groot anders valt de koker van het stokje. Vul de koker halfvol met rijst, bonen of kleine kraaltjes. Bevestig het deksel weer op het kokertje. Schuif het stokje erdoor. Als je wat lijm aan het gaatje in het deksel smeert, blijft het stokje beter zitten.

